

Přívlastek

Úkol 1

Vybírej z nabídky, **přičad'** typy přívlastků k odpovídající charakteristice v tabulce.

Pk postupně rozvíjející	Pk neshodný	Pk volný
Pk shodný	Pk několikanásobný	Pk těsný
Přístavek		
Název Pk	Charakteristika Pk	
	<p>Shoduje se s řídícím jménem v rodě, čísle a pádě, zpravidla stojí před jménem, za jménem jen tehdy, chceme-li jej zdůraznit, je bohatě rozvítý nebo je použit jako součást odborného názvu. př. BYSTRÍ žáci hbitě určují přívlastky.</p>	
	<p>Neshoduje se s řídícím jménem, jeho tvar se nemění, zpravidla stojí za jménem, nejčastěji je vyjádřen spojením předložky a podstatného jména nebo infinitivem. př. Žáci OSMÝCH TŘÍD pracují bezchybně.</p>	
	<p>Shodný rozvítý (přívlastková vazba), stojí za jménem, zpřesňuje význam řídícího jména, nemůžeme ho z věty vypustit, protože by se změnil smysl věty, neoddělujeme ho čárkami. př. Žáci NAVŠTĚVUJÍCÍ OSMÝ ROČNÍK probírají souvětí podřadné.</p>	
	<p>Shodný rozvítý (přívlastková vazba), stojí za jménem, doplňuje jen další informace, smysl věty se jeho vypuštěním nemění, z obou stran ho oddělujeme čárkami. př. Naši žáci, REPREZENTUJÍCÍ V ZELENÝCH DRESECH, jako obvykle vyhrávají.</p>	
	<p>Shodný rozvítý, stojí za jménem, jeho základem je podstatné jméno, z obou stran je oddělen čárkami, vyjadřuje obvykle důležitou vlastnost, zajímavost, specifikaci řídícího jména. př. Žáci, NAŠE HNACÍ SÍLA, nás potěšili dobrými výsledky.</p>	
	<p>Souřadné spojení několika přívlastků, všechny rozvíjejí jedno jméno, jsou to slova stejné kategorie, členy jsou odděleny spojkami nebo čárkou, může stát před i za jménem. př. ŠIKOVNÍ A CHYTRÍ žáci se pravidelně připravují na vyučování.</p>	
	<p>Tvoří ho dva a více shodných přívlastků, jméno je rozvito jedním přívlastkem a ten zase dalším přívlastkem, členy tohoto přívlastku nejsou odděleny čárkou a nedá se mezi ně vložit ani spojka, abychom ho poznali, potřebujeme většinou znát i kontext. př. NAŠI ŠIKOVNÍ žáci velmi dobře reprezentují školu.</p>	

Úkol 2

V textu jsou zastoupeny **všechny typy přívlastků** z předchozího úkolu. **Vypiš je** do příslušných buněk tabulky.

Jaká byla Božena Němcová?

Kdekoliv vstoupila do společnosti, všude byla Němcová ^{1 Jakým středem byla?} středem zájmu, ať to bylo na malém městě nebo v Praze, ať mezi prostým venkovským lidem nebo mezi honorací žijící na malém městě, mezi mladšími či staršími spisovateli a vědci. Němcová, pozoruhodná osobnost české literatury, vynikala svou krásou i způsobem vystupování. O půvabu její tváře podává dostatečný důkaz Hellichův portrét, namalovaný v ateliéru známého umělce.

Úkol 3

V předchozím textu **zakroužkuj** všechna slova, která **jsou rozvita** podtrženými přívlastky. Napiš nad ně **číslo slovního druhu**. Nad přívlastek **nadepiš otázku**, kterou ses na něj ptal/a.

Na základě řešení úkolu 2 a 3 **doplň poučku**.

Přívlastek je rozvíjející větný člen, který blíže určuje, popřípadě omezuje řídicí větný člen.

Vždy rozvíjí _____ (případně zájmeno). Má zkratku _____.

Ptáme se na něj otázkou _____? Přívlastek může být holý nebo rozvitý.

Úkol 4

Vlož vhodný **PŘÍSTAVEK**, kam patří. Větu **napiš**. Nezapomeň ho správně **oddělit čárkami**.

2 přístavky **chybí** – **vymysli** je a **doplň** do vět.

Věty	Přístavky
Popelka musela snášet ústrky macechy.	pracovitá a krásná dívka
Smolíček bydlel v chaloupce s jelenem.	dřevorubcovy děti
Lada si oblékla myší kožíšek.	starší sestra Marušky
Holena chtěla v zimě jahody.	malý pacholíček
Maruška měla ráda tatínka jako sůl.	družka kohoutka
Mařenka a Jeníček šli do lesa na jahody.	
Slepička běžela pro vodu.	

Věty s vloženým přístavkem

Popelka, pracovitá a krásná dívka, musela snášet ústrky macechy.

Úkol 5

Nad podtržené přívlastky **nadepiš** jejich **druh** (**N** = několikanásobný, **PR** = postupně rozvíjející). **Doplň čárky**, kam patří.

Kdo je hloupější?

^{PR} Jednomu chudobnému chalupníkovi nezůstalo z velkého, obrovského ^N jmění nic více než slepice. Poslal svou drahou milovanou ženu na trh, aby ji prodala za tolik, kolik trh platí. Chalupníková zvědavá žena vzala slepici a šla. U města potkala starého sešlého sedláka. Ten jí za tu slepici dal pocivý stříbrný groš. Žena šla do města, koupila za krejcar nový plátěný pytlíček, provázek a jeden krejcar dala do měšce. Potom si ho pověsila na dlouhou dřevěnou hůl, vzala na rameno a šla domů. Chalupník dělal ukrutný a náramný rámus, když mu žena stržený peníz přinesla. Ale pomalu se mu to v hlavě rozleželo a řekl ženě, že ji nepotrestá. Půjde do dalekého širého světa a bude hledat většího blázna. Když ho nenajde, pak teprve svou hloupou starou ženu bude chtít potrestat.

(Podle B. Němcové)

DOMÁCÍ ÚKOL: Dočti a odpověz.

Co chalupník zjistil ve světě? _____

Koho napálil a jak? _____

Úkol 6

Pozor na malou záludnost větných členů. **Prozkoumej** následující příklad, v dalších větách **urči** podtržené VČ.

Přináším ¹ čerstvé ^{Pkn} zprávy o Dorotě Máchalové.

⁵ Mluvili ^{Pt6} o Dorotě Máchalové.

Jaké zprávy přináším? Přívlastek neshodný.

O kom, čem mluvili? Předmět v 6. pádu.

Zvaž to množství hříchů. Kolik máš hříchů? Seděl na té skále u rybníka. Seděl u rybníka. Jdu domů zadělat na buchtu. Přines mi mísu na buchtu. Jak jsem mohla žít tak dlouho po selsku? K obědu byly těstoviny po selsku.

Úkol 7

A) Nabízené přívlastky vhodně **doplň** do vět, věty **napiš** a **urči** druh přívlastku.

Který slovní druh budeš vždy rozvíjet? _____

darebný	v hospodě	svému	žádný	naše	hroznou
ze slepice	z oceli	na popravišti	strakatého	na přehlídce	

Věta bez Pk	Věta obohacená o Pk
Degraduju tě na králíka.	
No tak, neslyšel jsi? Okamžitě slez dolů, ty jinochu.	
Máchale! Tebe čeká šibenice!	
Pozor na peří a žádný alkohol.	
Mužstvo, nástup! Krucinál himl hergot laudon donrvetr, povídám nástup!	
Je, já si zlomil šavli.	
Peklo není holubník.	
Já to řeknu tatínkovi a ten vám vyhlásí válku.	

B) Každé podstatné jméno v následujících vyjádřeních **obohat' o Pks nebo Pkn**. Věty **napiš**.

Čert! A boj se peří! Ticho. A hlavně nemyslet. Nebo z tebe udělám žízalu. Je to rebel, dva vojáky těžce zranil.

C) Jak se jmenuje filmová pohádka, ze které pocházejí předchozí repliky? _____

Jak se jmenuje literární předloha? (pohádka Boženy Němcové) _____

Úkol 8

Na myšlení jsme tady my! Čert Drápal ne, ale my ano. **Odpověz**.

Přívlastek vždy rozvíjí podstatné jméno.

Přívlastek stojí vždy před řídicím jménem.

Přívlastek je základní větný člen.

Jedno jméno může být rozvíjeno dvěma přívlastky.

Přívlastek nemůže být vyjádřen přídavným jménem.

Na přívlastek se ptáme otázkou Jak?

Přívlastek shodný stojí vždy před jménem.

Přívlastek několikanásobný je totéž, co přívlastek těsný.

Podstatné jméno může být ve větě rozvíjeno jen přívlastkem.

ANO	NE
ANO	NE
ANO	NE
ANO	NE
ANO	NE
ANO	NE
ANO	NE
ANO	NE
ANO	NE

Úkol 9

Do vět v levém sloupci **vlož** rozvité přívlastky ze sloupce pravého. Větu správně **napiš** podle toho, zda obsahuje **Pk volný** nebo **těsný**.

Věta bez Pk	Pk
Ratibořický zámek nabízí 45 minutové prohlídky s průvodcem.	nazývaný Viktorčin
Expozice je bezbariérová.	psané na kvalitním papíře
Cizojazyčné texty jsou k dispozici v angličtině a dalších jazycích.	umístěná v přízemí zámku
Jediná pěšina spojuje zámecký areál s Babiččiným údolím.	nazývaná Bathildina stezka
Sousoší je umístěno nedaleko mlýna.	znázorňující babičku s dětmi
Splav je vzdálen asi dva kilometry od Starého bělidla.	přestavěný v duchu pozdního klasicismu

Pk volný

Ratibořický zámek, přestavěný v duchu pozdního klasicismu, nabízí 45 minutové prohlídky s průvodcem.

Úkol 10

Vyhledej v následujícím textu všechny **přívlastky**, **podtrhni** je a nadepiš jejich **druh**.

Pkn

Pk těsný

Pk post.rozvíjející

Pks

př. Jak se dostaneme do Muzea Boženy Němcové sídlícího v zajímavém malém městečku Česká Skalice?

Jaké muzeum? <u>Boženy Němcové.</u> <i>Pkn</i>	V jakém městečku? V <u>zajímavém malém.</u> <i>Pk postupně rozvíjející</i>
V jaké Skalici? V <u>České.</u> <i>Pks</i>	Jaké muzeum? <u>Sídlící v zaj. malém měst.</u> <i>Česká Skalice. Pk těsný</i>

Česká Skalice leží na známé silniční trase E67. Při příjezdu automobilem leží maloskalický muzejní areál nalevo od silnice, vedle kostela a fary, majících stejnou barvu fasády. U Barunčiny školy, budovy blízko náměstí, můžete zaparkovat. Skalice leží v turistickém a cyklistickém terénu vhodném i pro rodiny s dětmi. V českoskalickém nádraží je zřízena půjčovna kol. Kola zde vypůjčená můžete bezplatně přepravovat v označených vlcích. Víte nyní víc? Nezbývá než naplánovat výlet do Babičina údolí.

Úkol 11

Doplň správně **pravopisné jevy**.

Ve druhém odstavci textu podtrhni **přívlastek těsný** a **vedlejší větu přívlastkovou**.

Vedlejší věta p/Př__vlastková v__jadřuje přívlastek některého s/z podstatn__ch jmen v řídicí v__tě. Určuje nebo bl__že v__mezuje v__znam podstatného jména, které rozv__j__. T__to věty b__vaj__ nejčastěj__ uvozeny vztah__m zájmenem který, jenž, kdo, co nebo př__slovcem kde, odkud, kudy, kam, kdy; často také spojka__že, ab__, jak, zda apod. Ptáme se na ni stejně jako na přívlastek a obv__kle stoj__ hned za jménem, které rozv__j__.

Př. Pojedeme na v__let naplánovaný naš__ t/Tř__dní uč__telkou. Tuto větu jednoduchou obsahuj__c__ rozv__t__ př__vlastek těsný můžeme zpracovat na souvětí s vedlejš__ větou př__vlastkovou: Pojedeme na v__let, kter__ naplánovala naše t/Tř__dní uč__telka.